

ללמד מיתור האות וי"ו שצריך לחשוב לשם הבעלים.

הכא נמי נלמד ממה ששנה הכתוב "חטאת – חטאתו" ששינוי בעלים בזריקה מעכב. (2)

אשכחן קרא ללמד שכל עבודות החטאת מצוה לעשותן לשמן, ולא לעשותן בשינוי קודש.

וכמו כן מצינו פסוק המלמד שגם זריקה בדם החטאת יש לזרוק את הדם לשם בעל הקרבן ולא לזרוקו בשינוי בעלים, ומפסוק זה נלמד בין למצוה לכתחילה ובין לעכב, שאם זרק את דם החטאת בשינוי בעלים נפסלה החטאת, שהרי שנה הכתוב זריקה בשינוי בעלים לעכב.

ועדיין צריכים אנו לדעת מנין לנו לעכב בכל עבודות שנעשו בשינוי קודש, שהרי עד עתה למדנו רק למצוה בלבד.

וכן לשאר עבודות החטאת [חוץ מזריקה, שהתבאר כבר שאם שעשה בשינוי בעלים, מעכבת] שלמדנו כי אין לעשותן בשינוי בעלים, בין למצוה ובין לעכב – מנלן?

אמר רבי יונה: אתיא מחטאת נזיר, דכתיב בה "והקריב הכהן לפני ה' – ועשה את חטאתו ואת עולתו" ודרשינן: מזה תלמוד לומר "ועשה את חטאתו ואת עולתו" לאחר שכבר נאמר "והקריב הכהן לפני ה'", ללמדך – שיהיו כל עשיותיו בחטאת הנזיר לשם חטאת. וכיון שלמצוה כבר דרשינן מ"ושחט אותה לחטאת" שצריך לעשותה

והיונין בה: חטאת, מנלן שיש מצוה לעשותה לשמה ולשם בעליה, ושינוי קודש או שינוי בעלים מעכב בה?

ופשטה: דכתיב "ושחט אותה לחטאת" – שתהא שחיטה לשם חטאת!

אשכחן שחיטה – קבלה מנלן?

דכתיב "ולקח הכהן מדם החטאת", "לקח" לשון קבלה הוא, ומלמד הכתוב שתהא קבלה לשם חטאת!

ואשכחן שחיטה וקבלה שצריך לעשותן לשמה – זריקה מנלן?

דאמר קרא "וכפר עליו הכהן מחטאתו" – שתהא כפרה [הנעשית בשעת זריקה] לשם חטאת!

וגם הולכה צריך לעשותה לשם חטאת, אך לא הוצרך לדורשה מקרא, כי היא בכלל קבלה, וכדלעיל [ד א]. (1)

אשכחן שינוי קודש, שינוי בעלים מנלן?

אמר קרא: "וכפר עליו" – עליו, ולא על חבירו.

אשכחן למצוה, לעכב – מנלן?

כדאמר [בסמוך] רב הונא בריה דרב יהודה: נאמר "וכפר עליו הכהן מחטאתו", ולכאורה היה צריך לומר "מחטאת", אלא שדייק הכתוב לומר "חטאתו"

את חטאתו" עד שיהיו כל עשיותיו לשם חטאת. וצ"ב.

2. רש"י ביאר [כאן ובסמוך] שהלימוד "מחטאתו" נסוב על שינוי בעלים, והדיוק ממשמעות תיבת "מחטאתו", שהיא חטאת לשם בעליה. אך תוס' ביארו שלומדים גם שינוי קודש למצוה, וממה שנשנה "מחטאתו" בנייר לומדים ששינוי קודש מעכב בשאר עבודות, ומוכח שסברו כי אין הלימוד ממשמעות תיבת "חטאתו", אלא מיתור הוי"ו, וכן נוכיח בהערה 2 על תוס'.

ואמנם ביאור הלימוד תלוי בגירסת הגמרא בסמוך [ראה תוס' ד"ה ועשה] שאם גרסינן כתוס' "אשכחן למצוה, לעכב מנלן" משמע שמהו"ו נלמד בין שינוי קודש ובין שינוי בעלים, ושינוי בעלים נלמד ב"אם אינו ענין" כי הפסוק נאמר בלשון שינוי קודש. אבל אילו הלימוד ממשמעות הלשון "חטאתו" לפסול בשינוי בעלים, היה יותר ראוי לומר אשכחן שינוי בעלים שינוי קודש מנלן. [וראה חזו"א א' ט' ובהערה 2 על תוס'.]

ומטעם זה לא יפסל גם במחשבה שתחול בה, כי כבר הוכשר. [וההוכחה היא שהקרבן עצמו לא נפסל. אך יחד עם זה יתכן, שעבודת ההקטרה בפני עצמה, כן נפסלת]. וכן מדווקת ברש"י מנחות [ד א] שהטעם הוא משום ש"הקטרה לאו עיקר", ומשמע שבשאר עבודות פוסל אפילו אם אין העבודה מעכבת.

ומדברי הספרי [שהובאו בתורה זבחת ב'] משמע לכאורה שזו עיקר ההוכחה, כי אילו משום שהעבודה לא מעכבת, יקשה מה ההוה אמינא שהקטרה תעכב, וראה בקרית ספר [ספ"ג מפסוהמ"ק] שמחשבה פוסלת בקבלה אף שקיבל יותר משיעור הזוהא, כשם שפוסלת בהולכה, על אף שאינה עבודה המעכבת. ובהערה 5 על תוס' הנ"ל נביא דברי הגרי"ז ואבי עזרי בענין.

1. כך פירש רש"י. וכן משמע לכאורה לשון התורת כהנים [חובה פרשה ז פ"א] מכאן אמרו שחט שלי"ש קיבל, הילך וכו' פסל. אולם הראב"ד כתב [על התוכ"כ שם] ששינוי קודש בהולכה נלמד בסוגיין מהאמור בחטאת נזיר ומצורע "ועשה

וי"ו ב"חטאת – חטאתו", הרי בפסוק זה נאמר גם "עולתו", וגם בה יש יתור וי"ו, ואם כן יקשה, "עולת – עולתו", מאי דרשת בה?

ומקשינן: ולרבינא, למה הוקשה לו רק על "עולת – עולתו", והרי מצינו בחטאת נזיר עוד יתורי האות וי"ו, "מנחת – מנחתו", וכן "נסך – נסכו", ולמה לא הקשה בכלם, מאי דרשת בה?

ומתריצין: ההוא לא הוקשו לרבינא, שהרי מבעי ליה ללמד שנזיר יכול להקריב את המנחה ונסכים אפילו לאחר שעבר זמן הקרבת הזבח, וכמו שדרשו בקרבנות החג מהפסוק "לכל מנחתם ונסכיהם" שאפשר להקריב את מנחתם ונסכיהם של קרבנות החג אפילו בלילה [בעוד שאת הקרבנות עצמם צריך להקריב ביום], וכן דרשו שניתן להקריב את מנחתם ונסכיהם אפילו למחר, ואין חובה להקריב את המנחה והנסכים יחד עם הקרבן עצמו, וכן נדרוש מ"ועשה את מנחתו ונסכו" האמור בחטאת הנזיר שיכול להביאם בנפרד מקרבנות הנזיר⁽⁵⁾.

ולכן לא הוקשה רבינא לרב הונא על יתור הוי"ו ב"מנחתו ונסכו" אלא רק מ"עולת עולתו" הקשה לרב הונא מאי דרשת בה?

"לשמה" ולא בשינוי קודש, בהכרח שהכתוב בחטאת נזיר נשנה כדי ללמד לעכב, שיהיו כל עשיות החטאת נעשות בלי שינוי קודש⁽³⁾.

אשכחן שינוי קודש לעכב בכל עבודות החטאת, שינוי בעלים מנין שהוא מעכב בכל עבודות החטאת כמו זריקה?

אמר רב הונא בריה דרב יהושע: שינוי בעלים ילפינן מיתור האות וי"ו, שהיה ראוי לומר בחטאת נזיר "ועשה את החטאת", ונכתב "חטאתו", מלמד הכתוב שצריך לעשות את החטאת לשם בעליה ולא בשינוי בעלים.

ומאחר שדרשו מקרא שכל עשיות החטאת צריך לעשותן לשם בעלים למצוה, ממילא נלמד מהיקש החטאת לשלמים – מה שלמים לא חלקת בהן בין זריקה לשאר עבודות בשינוי בעלים למצוה. אף חטאת לא תחלק בה בין זריקה [שלמדנו לעיל שהיא מעכבת בחטאת] לשאר עבודות, שיהיו גם הן מעכבות בשינוי בעלים⁽⁴⁾.

מתקיף לה רבינא לרב הונא: אלא מעתה, שהמקור לשינוי בעלים בחטאת נדרש מיתור האות

מצוה לעיכוב. ולפיכך צריך את המקורות למצוה בשינוי בעלים בשאר עבודות, ולעכב בשינוי בעלים באחת העבודות, ורק אחר כך ניתן ללמוד מהקש לעכב בכל העבודות בשינוי קודש.

והשטמ"ק למד שאחר שידענו את המקורות להגיל, אין צורך להקש, אלא מסתבר שגם בשאר עבודות שינוי בעלים מעכב, כמו בשינוי קודש, שהרי ישנו בכל העבודות למצוה ולפי רש"י צריך להדגיש שאין פסוק בכל עבודה בפני עצמה לעכב בשינוי קודש, אלא מ"ועשה" נלמד שכל עשיות מעכבות, שהרי אחר שנאמר באחת מהן, ידעינן לכל העבודות מהקש, וראה בתוס' [ד"ה הלכך] שהקשו כן ותירצו בשני אופנים.

5. בתמורה [יד א] אמר ריש לקיש שצריך שני פסוקים נפרדים ללמד על "אפילו בלילה" ו"אפילו למחר". וביארו תוס' במנחות [מד ב] שאינו חולק על התנא שלמד מ"מנחתם ונסכיהם" אלא מבאר דבריו, שהוא סומך על הלימוד מהמשך הפסוק "מלבד שבתות ה'", ע"ש. ובמשך חכמה [במדבר כט יח] ביאר שהנסכים כשרים כלילה שאחר הבאת הקרבן, כי אינם מתיחסים ליום ההבאה אלא רק כהמשך להבאת הקרבן. עוד כתבו שם תוס', שאין הלימוד מ"מנחתם ונסכיהם" אלא ממה שנכתבו בין "עולה" ל"אשה", שנאמר בעצרת "יהיו עולה לה' ומנחתם ונסכיהם אשה" וגו', ומשמע שבאים כל זמן אשה שהוא הקטרה וכשרה בלילה. ונמצא שבחטאת נזיר דרשינן מהיתור שנאמר בו גם "מנחתם ונסכיהם" וגם "מנחתו ונסכו",

3. ביאור הלימודים לדעת רבי יונה:

לפי רש"י שינוי קודש למצוה נאמר בכל עבודה בפני עצמה כדלעיל, ולעכב נלמד מנזיר, ושינוי בעלים למצוה בכל העבודות נלמד מנזיר. ולעכב בשינוי בעלים בזריקה דרשינן מוכפר עליו כדלעיל, וממנה לומדים לעכב בשאר עבודות בהקש לשלמים, שלא נחלק בין זריקה לשאר עבודות. לפי תוס', בתחילה לומדים שינוי בעלים בכל העבודות למצוה, מתעשה את החטאת, ש"אם אינו ענין לשינוי קודש תנהו ענין לשינוי בעלים", ואילו לעכב בשינוי קודש ובעלים דרשינן מיתור הוי"ו "בחטאתו" שהולך בין על שינוי קודש ובין על שינוי בעלים.

4. רש"י פירש שלגבי נזיר כתוב "ועשה את חטאתו ואת עולתו" הרי למצוה, וכשלמים, מה שלמים לא חלקת בין זריקה לשאר עבודות בשינוי בעלים למצוה, אף חטאת לא תחלק בה לעכב, הרי לך מצוה ועכוב בין בשינוי בעלים ובין בשינוי קודש.

ובשטמ"ק מחק את כל הלימוד משלמים, וטעמו כי אילו ניתן ללמוד משלמים, הרי אפשר ללמוד שינוי קודש מהם, וכן לענין שינוי בעלים למצוה, ואין צורך ל"ועשה".

ובחק נתן כתב שדעת רש"י כי לא חלקת הוא רק גילוי מילתא, [וכן הוכיח הקרן אורה, שהרי עדין לא למד מהיקש עד המסקנא] ולפיכך אינה מלמדת אלא אם מצינו מקור ששאר עבודות למצוה ואחד מהם לעכב, שאז לומדים שאין חילוק בין

חטאות למצוה, הרי מה שחזר ושנה אותם הכתוב בחטאת מצורע, בא הכתוב ללמד שמעכבין.

ומקשינן: ואכתיו מי ולפיא חטאת חלב וחטאת מצורע מהדדי, עד שתאמר שיתור הכתוב בא ללמד לעכב? והרי שני הכתובים הוצרכו, כי חטאת חלב מחטאת מצורע לא ילפא, שכן יש עמה דמים אחרים, וכן חטאת מצורע מחטאת חלב לא גמרה, שכן חטאת חלב מכפרת על שגגת חיוב כרת.

ומתריצין: אמנם חדא מחדא לא אתיא, אך תיתי חדא מתרתיה, שהרי בשלשה מקומות נשנו דיני שינוי קודש ובעלים: בחטאת חלב, בחטאת נזיר, ובחטאת מצורע, וכיון שנלמד באחד המקומות משני האחרים, ישאר הפסוק השלישי מיותר ללמד ששינוי מעכב.

והוינן בה: בהי חטאת לא צריך לכתוב דין לשמה, ונוכל ללמדה מהאחרות, ולדרוש את האמור בה כ"שנה לעכב?

לא לכתוב רחמנא בחטאת חלב, ותיתי מהנך, הרי יש ליפרוך: מה להנך, חטאות נזיר ומצורע, שהן חמורות מחטאת חלב, שכן יש עמהם דמים אחרים, שמביאים עם החטאת קרבנות נוספים, תאמר בחטאת חלב שהיא באה לבדה.

לא לכתוב רחמנא בחטאת נזיר, ותיתי מהנך, הרי גם כאן יש ליפרוך: מה להנך, שכן אין להן שאלה,⁽⁶⁾ תאמר בנזיר, שיכול להשאל על נזירותו ולהפטר בכך מהקרבן.

לא לכתוב רחמנא בחטאת מצורע, ותיתי מהנך, הרי יש ליפרוך: מה להנך, שכן אין קרבנותיהם

ותו הקשה רבינא לרב הונא: כיצד אפשר ללמוד ששנה הכתוב את דין שינוי קודש ושינוי בעלים בחטאת הנזיר כדי ללמד שמעכבין, והרי יש ליפרוך – מי גמרי מהדדי, חטאת חלב הבאה על חטא [וכל חטאות הבאות על חטא נכללות בשם "חטאת חלב" לפי שהיא השכיחה בחטאות] מחטאת נזיר?

והרי חטאת חלב מחטאת נזיר לא גמרה, שכן יש עמה, עם חטאת הנזיר, גם דמים של קרבנות אחרים – שהרי לעולם לא תבוא חטאת נזיר לבדה אלא בצירוף שאר קרבנות הנזיר, ואם כן אי אפשר ללמוד ממנה על חטאת חלב הבאה לבדה.

וכן חטאת נזיר מחטאת חלב לא גמרה, שכן חטאת חלב מכפרת על חטאים שיש בזדונם חיוב כרת, מה שאין כן בחטאת נזיר.

וכיון שחטאת חלב אינה נלמדת מחטאת נזיר, לפיכך צריך לכתוב בשתייהן שאין לעשותן בשינוי קודש ובעלים, למצוה. ומנלן ששינוי קדש ושינוי בעלים מעכב?

אלא אמר רבא: אתיא לעכב מחטאת מצורע ששנה בה הכתוב, וכתב שוב שצריך לעשותה לשמה. שנאמר בחטאת מצורע "ועשה הכהן את החטאת", ודרשינן – שיהו כל עשיותיו לשם חטאת!

ואשכחן שינוי קודש, שינוי בעלים מנליה שמעכב?

– אמר קרא "וכפר על המטהר" וגו', ודייקינן: וכפר על המטהר הזה, ולא על המטהר חברו!

וכיון שכבר למדנו שינוי קודש ושינוי בעלים בשאר

הביאור במנחת נסכים שהיא כשרה בלילה אף על פי שהיא קרבן, כי אם כן גם בפני עצמה היתה כשרה בלילה, אלא שחידשה התורה במנחה הבאה משום הזבח שהיא כאימורי הקרבן וכשר בלילה, [כמבואר בשו"ת הרשב"א ע"ט] אך נסכי מנחת נדבה דינם ככל קרבן שפסול בלילה. וכן כתב בעולת שלמה [תמורה י"ד] שאינה כשרה בתורת נדבה בלילה. וראה בחזו"א [או"ח קכ"ז יט] ובמקדש דוד [ט' סס"ק א'] ובהערות הגרא"ז שם.

6. בטהרת הקדש הקשה הרי מצינו שאלה בחטאת, לגבי שחוטי חוץ, שאם שאל על ההקדש לפני שחט בחוץ, נפטר עליו מחטאת.

ומו"ר הגרא"ל חילק בין שאלה בנזיר, שדין הנזירות גופא

כי אי אפשר ללמוד מעצרת לנזיר, שהרי חלוק בנסכיו, שהם נכסי יחיד. אולם רש"י להלן [פ ד א ד"ה נסכים] כתב שהלימוד בכל "מנחתם ונסכיהם" הוא מדכתיבי יתירי.

ובשטמ"ק [בהשמטות ח] הקשה הרי אמרו במנחות [כו ב] שמנחת נסכים היא מן הדברים שדרכן ליקרב ביום. ותירץ דהיינו דוקא נסכים הבאים בנדבה, אבל נסכים הבאים עם הזבח קרבין אפילו למחר, וכשרים אפילו בלילה. אולם רש"י במנחות [מד ב] הקשה כן, ופירש על פי הגמרא בתמורה [יד א] שנסכים הבאים בפני עצמן, כגון שהביא זבח בלא נסכים, ומביאין לאחר זמן, יכול להביאין בלילה. ונמצא שנסכים הבאים עם הזבח הם חובה ואינם באים בלילה. והבאים בפני עצמן באין בלילה אפילו נדבה.

ובמנחת אברהם [מנחות מד ב] ביאר בדברי השטמ"ק, שאין